

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลำไย

ลำไยจัดเป็นพืชที่อยู่ในตระกูลเดียวกับเงาะ และลิ้นจี่ มีชื่อสามัญเรียกว่า Longan มีชื่อเรียกทางวิทยาศาสตร์อยู่หลายชื่อ เช่น *Euphoria longana* Lam., *Euphoria longana* Strend เป็นต้น ซึ่งลำไยจัดเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ผลผลิตของลำไยสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศทั้งในรูปแบบของผลสด แช่แข็ง, อบแห้ง และลำไยกระป๋อง (พาวิน มะโนชัย และคณะ, เทคโนโลยีการผลิตลำไย, 2545 : หน้า 11)

ลำไยมีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีนตอนใต้ เนื่องจากมีการปลูกกันมานานหลายพันปี โดยเฉพาะในมณฑลฟูเจี้ยน กวางตุ้ง กวางสี ไต้หวัน และเสฉวน โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่มณฑลฟูเจี้ยน ลำไยจากประเทศจีนได้แพร่กระจายเข้าไปสู่อินเดีย ศรีลังกา พม่า ฟิลิปปินส์ ประเทศในแถบยุโรป มลรัฐฮาวาย มลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา คิวบา หมู่เกาะอินเดียตะวันตก และเกาะมาดากัสการ์

1. ประวัติลำไยของประเทศไทย

ประเทศไทยนั้นมีการพบลำไยตามป่าในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย เป็นลำไยพันธุ์พื้นเมืองซึ่งมีผลเล็กขึ้นอยู่คายดั้น จนกระทั่งปี พ.ศ.2439 มีชาวจีนผู้หนึ่ง นำกิ่งตอนลำไย 5 กิ่งจากประเทศจีนมาถวายเจ้าดารารัศมี พระชายาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้ารัชกาลที่ 5 เจ้าดารารัศมีได้แบ่งลำไยเอาไปปลูกที่กรุงเทพมหานคร 2 กิ่ง ส่วนอีก 3 กิ่งได้มอบให้เจ้าน้อยดั้น ณ เชียงใหม่ ผู้เป็นน้องชายนำมาปลูกที่บ้านน้ำโห้ ตำบลสบแม่ข่า อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาได้แพร่กระจายพันธุ์ไปยังจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน เนื่องจากในอดีตการขยายพันธุ์ลำไยทำได้โดยการเพาะเมล็ด จึงทำให้เกิดการกลายพันธุ์ และได้ลำไยพันธุ์ดีเกิดขึ้น ปัจจุบันแหล่งผลิตลำไยในประเทศไทยที่สำคัญในปัจจุบัน คือ จังหวัดที่อยู่ในเขตภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย ลำปาง แพร่ น่าน และพะเยา นอกจากนี้ยังมีการปลูกในภาคตะวันออก เช่น อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ภาคกลาง เช่น จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดเลย หนองคาย และนครพนม ภาคใต้ เช่น จังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช เป็นต้น

2. พันธุ์ลำไยที่นิยมปลูกในประเทศไทย

ลำไยที่มีการปลูกในประเทศไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ลำไยเครือ และ ลำไยต้น

2.1 ลำไยเครือหรือลำไยเถา (Semi-vine longan) มีนิสัยการเจริญเติบโตกิ่งเลื้อยคล้ายกับต้นเฟื่องฟ้า ผลกลม ยาว 2.5 เซนติเมตร กว้าง 2.8 เซนติเมตร หนา 2.5 เซนติเมตร รูปร่างปลายผลป้านกลมผิวเปลือก ผลเรียบสีน้ำตาลปนเขียว สีเนื้อขาวขุ่นปนเหลือง เนื้อนุ่ม ปกติจะพบในภาคตะวันออกเฉียงของไทย เช่น จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่ใช้เป็นไม้ประดับ

2.2 ลำไยต้น (Longan tree) สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ชนิด คือ

2.2.1 ลำไยดั้งเดิม (indigenous longan) พบในป่า ต้นมีขนาดใหญ่ ผลมีขนาดเล็ก เนื้อผลบาง อาจมีประโยชน์ด้านการปรับปรุงสายพันธุ์

2.2.2 ลำไยพื้นเมือง (native longan) บางพื้นที่ของประเทศไทยเรียกว่า ลำไยกระดุก มักพบตามป่าของจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูน ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดหนองคาย และอุบลราชธานี เป็นต้น มีอายุยืนมาก กิ่ง และลำต้นมีเปลือกไม้มาก ลำต้นชะลูดตั้งตรงสูงประมาณ 20-30 เมตร สามารถเจริญเติบโตเป็นไม้ใหญ่ได้ เปลือกลำต้นขรุขระมาก ใบมีขนาดเล็กกว่าลำไยกะโหลก ออกดอกประมาณปลายเดือนธันวาคมถึงต้นมกราคม และเก็บผลได้ประมาณกลางเดือนกรกฎาคมถึงต้นเดือนสิงหาคมให้ผลดก ผลมีขนาดเล็กยาว 1.7 เซนติเมตร กว้าง 1.8 เซนติเมตร หนา 1.6 เซนติเมตร รูปร่างของผลค่อนข้างกลม ผิวสีน้ำตาล เปลือกหนา ปลายผลป้านกลม เนื้อบางสีขาวใส ปัจจุบันไม่นิยมปลูกเนื่องจากผลมีขนาดเล็ก

2.2.3 ลำไยกะโหลก (commercial longan) คือลำไยที่ปลูกเป็นการค้า ได้รับความนิยมนมากที่สุดมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผลมีขนาดใหญ่ เนื้อมาก เมล็ดเล็ก

สำหรับพันธุ์ลำไยที่นิยมปลูกในประเทศไทย สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. พันธุ์คอ เป็นลำไยพันธุ์เบา มีการออกดอกและติดผลก่อนพันธุ์อื่นๆ เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุดเพราะสามารถเก็บเกี่ยวก่อนทำให้จำหน่ายได้ในราคาสูง ตลาดต่างประเทศนิยมจำหน่ายได้ทั้งผลสด และแปรรูปเป็นลำไยกระป๋อง และลำไยอบแห้ง สำหรับพันธุ์คอสามารถแบ่งพันธุ์ตามลักษณะของก้านช่อผล คือ

1.1 พันธุ์คอก้านอ่อน มีลักษณะเปลือกของผลค่อนข้างบาง ก้านช่อผลอ่อน ขนาดผลสม่ำเสมอ ผิวผลมีสีเหลือง

1.2 พันธุ์คอก้านแข็ง มีลักษณะเปลือกผลค่อนข้างหนา ก้านช่อผลแข็ง ขนาดผลในช่อมักมีขนาดไม่สม่ำเสมอ ผลโตเต็มที่ จะยกขาข้างหนึ่งในปัจจุบัน พันธุ์คอก้านแข็ง เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุด

2. พันธุ์สีชมพู เป็นลำไยพันธุ์กลางมีรสชาติดีเยี่ยมนิยมรับประทานภายในประเทศมีลักษณะลำต้นทรงพุ่มสูงโปร่ง กิ่งเปราะหักง่าย ใบอ่อนสีเขียวอมเหลือง ใบแก่สีเขียวชืด การเจริญเติบโตได้ดี ไม้ทนแล้ง การออกดอกและติดผลง่ายปานกลาง การติดผลดกมาก ช่อผลยาว เป็นพันธุ์ที่ตอบสนองสารโปรแตสเซียมคลอไรด์ได้ดี

3. พันธุ์แก้ว เป็นลำไยพันธุ์หนัก ลำต้นไม่ค่อยแข็งแรง กิ่งเปราะหักง่าย เปลือก ลำต้นสีน้ำตาลปนแดงเขียว เป็นพันธุ์ที่เจริญเติบโตดีมาก ทนแล้งได้ดี การติดผลค่อนข้างยาก ให้ผลปีเว้นปี ช่อดอกสั้น ขนาดผลในช่อไม่สม่ำเสมอ

4. พันธุ์เขียวเขียว เป็นลำไยพันธุ์หนักที่เก็บผลผลิตได้ช้ากว่าพันธุ์อื่นเจริญเติบโตดี ทนแล้ง มักออกดอกปีเว้นปี ผลมีลักษณะกลมแป้น ผิวเปลือกเรียบ สีน้ำตาลปนเขียว

นอกจากนี้ยังมีพันธุ์อื่นๆ ที่นิยมปลูกอีกหลายพันธุ์ได้แก่ พันธุ์ใบดำ , พันธุ์แดงกลม , พันธุ์เหลือง , พันธุ์พวงทอง , พันธุ์เพชรสาคร เป็นต้น

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนทำสวนลำไยในพื้นที่อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ _____

ชื่อ _____ นามสกุล _____ อายุ _____

ชื่อสวน _____ บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตำบล _____

ถนน _____ อำเภอ _____ จังหวัด _____

โทรศัพท์ _____

ชาย _____ หญิง _____ รวม _____

บุคคลในครอบครัวที่ช่วยทำสวน (คน) _____

จำนวนคนงานที่จ้างทำสวน (คน) _____

ส่วนที่ 1 เรื่องทั่วไป

- พื้นที่สวนลำไย _____ ไร่ งาน
 กรรมสิทธิ์ ( ) เช่า จำนวน _____ ไร่ งาน
 ( ) เจ้าของ จำนวน _____ ไร่ งาน
- เริ่มอาชีพปลูกลำไยเมื่อ พ.ศ. _____ ถึง พ.ศ. _____ รวม _____ ปี
 สาเหตุที่ปลูกลำไย
 ( ) จำหน่ายได้ราคาดี ( ) ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าพืชชนิดอื่น
 ( ) ปลูกและดูแลรักษาง่าย ( ) สามารถจำหน่ายได้ตลอดปี
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ _____
- ระยะที่ปลูกลำไย _____ เมตร x _____ เมตร
- เริ่มปลูกลำไยในช่วงเดือน _____ ทำการเตรียมการเพาะปลูกทั้งสิ้น _____ เดือน
- ลำไยเริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุ _____ ปี

6. ท่านทำการปลูกถ่ายโดยการกู้ยืมเงินหรือไม่

( ) ไม่ได้กู้

( ) กู้จาก

_____ ธนาคารพาณิชย์ _____ พ่อค้า

_____ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

_____ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

โดยกู้ยืมในวงเงิน _____ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ _____ ต่อปี

จำนวนเงินที่ยังค้างชำระอยู่ในปัจจุบัน _____ บาท

7. ท่านได้รับความรู้และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปลูกถ่ายจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) เพื่อนเกษตรกร

( ) เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ

( ) เอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานรัฐบาล

( ) เอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานเอกชน

( ) หนังสือเกี่ยวกับการปลูกถ่าย

8. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลหรือไม่

( ) ได้

_____ มีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ในการปลูกถ่าย

_____ ด้านการจัดจำหน่าย

_____ ด้านเงินกู้

_____ ได้รับการสนับสนุนพันธุ์ลำไย

_____ ได้รับแจกปุ๋ยหรือยาปราบศัตรูพืช

_____ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

( ) ไม่ได้

9. ท่านต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง / หรือเพิ่มเติมจากเดิม

1. _____

2. _____

3. _____

10. กลุ่มเกษตรกร

ก. ในท้องถิ่นที่ท่านปลูกลำไยมีการรวมกลุ่มเกษตรกรหรือไม่ (ถ้าไม่มีไม่ต้องตอบข้อ ข.)

( ) มี

( ) ไม่มี

ข. ถ้ามีท่านเป็นสมาชิกหรือไม่

( ) เป็น ท่านได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากกลุ่มเกษตรกร

1. _____

2. _____

( ) ไม่เป็น สาเหตุเพราะ _____

11. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศเพราะ _____

( ) ต้นลำไยเป็นโรคและตายได้ง่าย คือ โรค _____

( ) อุณหภูมิและขาดน้ำหรือที่ชราคาสูง

( ) ค่าปุ๋ยและขาดน้ำหรือที่ชราคาสูง

( ) ค่าแรงงานสูง

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ _____

12. ในอนาคตท่านต้องการคิดจะปลูกลำไยเพิ่มขึ้นหรือไม่

( ) คิด สาเหตุเพราะ

1. _____

2. _____

( ) ไม่คิด สาเหตุเพราะ

1. _____

2. _____

13. ข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติม _____

ส่วนที่ 2 ต้นทุนการปลูกกล้วย

1. ราคาที่ดินว่างเปล่า ในปัจจุบันไร่ละประมาณ _____ บาท
2. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเตรียมที่ดินเพื่อทำสวน (กรณีเริ่มปลูกใหม่)
  - ( ) ที่นาก่อ, สวนเก่า
  - ( ) ที่ดินเปล่า

รายการ	จำนวนแรงงานที่ใช้/ไร่	จำนวนวันที่ใช้/ไร่	อัตราค่าแรง/วัน(บาท)	จำนวนเงิน(บาท)	หมายเหตุ
ค่าถางป่า ค่าไถพื้นที่ ค่าปรับที่ ค่าขุด ค่าชอยร่อง อื่น ๆ.....					

3. ท่านได้กิ่งพันธุ์กล้วยจากที่ใด

- ( ) ซื้อ
- ( ) ขยายพันธุ์เอง
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ _____

กรณีท่านซื้อหรือขยายพันธุ์เองกรุณาระบุราคากิ่งพันธุ์กล้วยในตารางข้างล่างนี้

กิ่งพันธุ์กล้วย	ราคา/กิ่ง(บาท)	จำนวนต้น/ไร่	จำนวนต้นทั้งหมด	รวม (บาท)
พันธุ์ดอ				
พันธุ์แก้ว				
พันธุ์สีชมพู				
พันธุ์เขียวเขียว				
อื่น ๆ.....				

4. ค่าแรงในการปลูก

รายการ	จำนวนแรงงานที่ใช้/ไร่	จำนวนวันที่ใช้/ไร่	อัตราค่าแรง/วัน(บาท)	จำนวนเงิน(บาท)	หมายเหตุ
ค่าแรงในการจัด - ระยะเวลาการปลูก ค่าแรงในการขุด - หลุมปลูก ค่าแรงในการปลูก ค่าแรงในการใส่ปุ๋ย อื่น ๆ.....					

5. ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกและยากำจัดศัตรูพืชที่ใช้

รายการ	ปริมาณที่ใช้ต่อไร่	ราคา/หน่วย(บาท)	รวมจำนวนเงิน(บาท)
ปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมี สูตร..... สูตร..... ยาป้องกันโรคและแมลง ชื่อ..... ชื่อ.....			

6. เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวนลำไย

รายการ	จำนวน หน่วย	ราคา/ หน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)	อายุใช้ งาน(ปี)	ค่า ซ่อมแซม ต่อปี(บาท)
เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา เครื่องตัดหญ้า กรรไกรตัดกิ่งลำไย มีดคายหญ้า จอบ สายยางรดน้ำ อื่น ๆ.....					

7. ค่าอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้

รายการ	จำนวนหน่วย/ปี	ราคา/หน่วย(บาท)	จำนวนเงิน/ปี(บาท)
ไม้ค้ำกิ่งลำไย อื่น ๆ.....			

ส่วนที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา

1. ที่ดินในการปลูกกล้วย

รายการ	เนื้อที่(ไร่)	ราคาต่อไร่ (บาท)	จำนวนเงินรวม	หมายเหตุ
ภาษีที่ดินประจำปี ค่าเช่าที่ดิน อื่น ๑.....				

2. ค่าปุ๋ย

อายุกล้วย (ปี)	ประเภท ปุ๋ย,สูตร	จำนวน ครั้ง/ปี	ปริมาณที่ ใช้/ต้น/ครั้ง	ปริมาณที่ ใช้/ครั้ง	ราคา/ หน่วย (บาท)	จำนวนเงิน/ ปี(บาท)

3. ค่ายาปราบศัตรูพืช

อายุกล้วย (ปี)	ชื่อยา	จำนวนครั้ง/ปี	ปริมาณที่ ใช้/ครั้ง	ราคา/หน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)

4. ค่าแรงในการดูแลรักษา

ประเภทการจ้าง	จำนวนคน	เวลาทำงาน(วัน)	อัตราค่าจ้าง (บาท)	จำนวนเงินต่อปี (บาท)

5. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น

รายการ	วัตถุประสงค์ที่ใช้	จำนวน หน่วยที่ใช้/ปี	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
น้ำมันเชื้อเพลิง -น้ำมันเบนซิน -น้ำมันดีเซล น้ำมันหล่อลื่น				

6. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ส่วนที่ 4 การจำหน่ายลำไย

1. รายได้จากการจำหน่ายลำไย

อายุลำไย(ปี)	จำนวนต้น ลำไย	จำนวนผล ผลิต/ต้น(กก.)	จำนวนผล ผลิตทั้งสิ้น	ราคาขายเฉลี่ย กก.ละ(บาท)	จำนวนเงิน (บาท)

2. ราคาที่จำหน่ายลำไยได้ท่านพอใจหรือไม่

( ) พอดี

( ) ไม่พอใจ

เพราะ _____

3. ท่านคิดว่าราคาขั้นต่ำที่จะขายได้โดยไม่ต้องเลิกทำสวนลำไยควรมีราคา กิโลกรัมละ

_____

4. วิธีการจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) พ่อค้ามารับซื้อถึงสวน

( ) จัดจำหน่ายด้วยตนเอง

( ) ขายให้กลุ่มเกษตรกรด้วยกันเอง

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ _____

5. ลักษณะการจำหน่าย

( ) ตีราคาก่อนแล้วเก็บผลภายหลังแบบขายขาด (เหมาต้น)

( ) ตีราคาก่อนแล้วเก็บผลภายหลังแบบขายขาด (ซึ่งตามน้ำหนัก)

( ) ขายขาดแบบเหมาต้นส่วนหนึ่งกับขายขาดแบบซึ่งตามน้ำหนักส่วนหนึ่ง

( ) เก็บผลก่อนแล้วตีราคาภายหลัง

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ _____

6. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจำหน่าย

( ) พ่อค้าคนกลางกดราคา

( ) ราคาของลำไยตกต่ำ

( ) ผลผลิตเก็บไว้ได้ไม่นาน

( ) ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ _____

7. ท่านต้องการให้รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในด้านการจัดจำหน่ายหรือด้านอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางมนสิชา ไชยมณี

วัน เดือน ปี เกิด 10 เมษายน 2513

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2535 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต (บัญชี)
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน 2 ธันวาคม 2539 - ปัจจุบันรับราชการตำแหน่ง
นักวิชาการพาณิชย์ 6ว สำนักงานการค้าภายใน
จังหวัดลำพูน
พ.ศ. 2537 - 30 พฤศจิกายน 2539 พนักงานธนาคาร
ไทยพาณิชย์ สาขาลำปาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved